

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelős szerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 50 Lei, fél évre 25 Lei, egyes szám 2 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta) Református lelkészi hivatal, a hová a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény küldendő. Kiadóhivatal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám. Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések díja, reklamációk Konrád Géza címére Nagyvárad, Ór-utca 1. sz. küldendők.

Sulyok István püspök imádsága

a nagyszalontai református egyházmegye százesztendősi fennállásának ünnepén.
1922. évi május 17.

Mindenható Isten, mennyei Atyánk! Te vagy a kezdet és a végezet. Te állasz egyedül magasan fölött minden változásnak. Te öröktől fogva örökkévaló Isten vagy, aki előtt ezer esztendő annyi, mint a tegnapi nap, mely elmúlt és az éjszakának negyedrésze. Mi földi gyermekeid, akiknek homlokán szent képed ragyog és akiket csak kevésbé teremtetél kisebbnek az ég angyalainál, olyanok vagyunk, mint az álom reggel; mint a fű, mely hirtelen megsárad.

Körülöttünk, fejünk felett és lábaink alatt mindent változás alá vetettél. A mennyboltozat titokteljes arcára, a harsogva zugó tengerek láthatatlan mélységeire a változásnak sötét árnyéka borul. A rohanó idő szárnyának kemény csapása ott ül mindenben, amit emberi erő, emberi ész és emberi hatalom megalkotott. Rettegett birodalmak gyöngé nádszálként összetörnek, félelmes hadseregek lábanyomát avar takarja be, büszke, pompás paloták szétomló kővein a letűnt századok emlékei virrasztanak.

De minden változásban végtelen nagyságod, örök dicsőséged és mélységes bölcsességed beszél hozzánk Urunk és Istenünk. Egy évszázad ködös távolán keresztül magasabb céljaidat ismerjük fel abban az emberi intézkedésben is, mely szent Fiad vérén megváltott örökségének, anyaszentegyházadnak egyik vezető szervéül a nagyszalontai egyházmegyét életre hívta. Nehéz időben, küzdelmes korszakban benne és általa új erőforrásokat nyitottál meg és új munkásokat vezettél arra a mezőre, ahol sok volt az aratnivaló és kevés az arató.

Uram! Dicséret, dicsőség és tisztesség térjen szent nevedre, hogy ebben a református Sion kőfalának erős és bátor pillérét építette meg hatalmas kezed. Végtelen kegyelmed nemcsak hiúságos letéteményesévé tette az örökkévalóság felmérhetetlen nagy értékeinek, de

ringatta azoknak a prófétalelkű órállóknak bölcsőjét, akik rendíthetetlen bátorsággal, mély bölcsességgel állottak meg viharverte habokon anyaszentegyházunk kormányrudja mellett és nevelt evangéliumodnak csodás erejével ennek a szegény magyarságnak apostolt és költőt, akinek ajkáról fenséges zengéssel omlott a hívő léleknek és fajszeretnek varázsos ígéje.

Atyánk és Istenünk, mikor lelkünk ebben a nagy órában, egy lehanyatlott század határmesgyéjén színültig telik meg kibeszélhetetlen jószágod gazdag érzésével, alázattal kérünk, hogy fogadd el a múltért őszinte halánkat, mely úgy tör fel keblünknek mélyéről, mint szikla öléből a bővizű forrás és legyen kedves előtted a szárnyaló imádság, mely áldozati füstként a végtelenségbe emelkedik hozzád.

Szerető mennyei jó Atyánk! Te benned biztunk eleitől fogva. Te voltál hajlékunk minden időben, vészben és viharban szemeid örködtek felettünk, akkor is, mikor a halál árnyékába vezetett az útunk, ott voltál mellettünk. Oh engedd meg nekünk, hogy most különösen hozzád támaszkodjunk és reményünk horgonyát benned vessük csupán. Porig megáláztál s földre vertél minket, a nagy ítéletben és büntető kezéd reánk nehezedett. Nem panaszlunk Uram! megérdemeltük: vétettünk ellened, elfordultunk Tőled és bálványok előtt hajtottuk meg térdünket, fejünket. Esedezve kérünk, hogy atyai szivednek bűnbocsánatával fordulj ismét hozzánk és irgalmasságoddal vigasztalj meg minket. Estünkbe emelj fel, a véres romokon teremts szebb életet, s boldogabb jövődöt és az erkölcsi pusztulás bántó, sötét képét a hitben és szeretetben való megújulás virágos tavaszával takard be.

Áldd meg a hazát, anyaszentegyházunkat, iskoláinkat és intézményeinket. Öltöztess fel mindnyájunkat az igazságnak mellvasába, kös-

sedd lábainkra a békesség saruit és tedd fejünkre az idvességnek paizsát, hogy növekedhessünk abba, aki fő: a Jézus Krisztusban.

Lelki és testi áldásod szálljon közelebből a nagyszalontai egyházmegyénk. Gyülekezetei legyenek gazdagok a hitben és atyafiúi szeretetben. Fiai és leányai ékeskedjenek az evangélium kincseivel. Tanintézetek legyenek erős

várak, melyeknek falain belül az Isten és emberszeretet örök igéi lakoznak.

Urunk és Istenünk! Dicsőséged magas egéből hulljon reánk változhatatlan szereteted és elfogyhatatlan kegyelmednek mélységes gazdagsága, mert megbűnhötte már e nép a multat s jövődöt a Krisztus nevében és érdemeért kérünk. Ámen.

Ünnepi köszöntő Arany János városában.

[A nagyszalontai református egyházmegye 100 éves jubiláris ünnepére írott prólógus.]

Mottó:

„Nagyszalonta nevezetes város,
Még sem olyan nevezetes már most,
Mint mikor volt szabad hajdu-fészek,
Benne lakván háromszáz vitézek.”

Száz-éves traktus, üdvözöllek én.
A nyűtt-palátos, lanthordó legény,
Az énekes, vén, őszülő diák;
Téged, száz-éves ifju daliát.

Arany János tanyája felköszöntlek,
S mint áldomást: szomjas szívembe öntlek
Te drága mult... Jövőd sem lesz kevés.
Mert új ígért ez emlékezés.

Vagy Arany János, nagy fiad, talán
A bölcsőjében sirt ravatalán? —
Petőfi lelke itt ölekezett
S jövő a multnak most itt nyújt kezét.

Száz évet éltél; százat élni kell!
A mult ma kölcsön, zálog és hitel.
Tépett a test, a lélek is tán tépett,
De a hitünk még nem volt soha épebb.

Ti Isten felé mutogató ormok:
Köszöntelek, falusi bádog-tornyok
S ti kálvinista, csendes templomok,
Kik Isten teste vagytok s nem romok.

Kopott-palástu, kisrendű papok,
Köszöntlek mind, mint felkelő napot.
Tisztes szegénynek lenni szent dolog
És ma ti vagytok az apostolok.

Tépett, kopott, szakadt, fakult talár
Ameddig gazdát, viselőt talál:
Nyomort takar... s ha kell nyomort akar;
De ép a szív és szép, amit takar.

Büszkén köszöntök minden oskolát:
Tudás és erkölcs tisztes otthonát.
S kiknek szívében szent tűz sístereg:
Köszöntlek hű magyar magiszterek!

Köszöntlek málló, porladozó ösök,
Ti jövőt-zengett, elnémult regösök.
S szent aratásra szent magvat vetők:
Köszöntlek áldott, magyar temetők.

S köszöntlek élők: gróf, úr, nép, paraszt,
Mindenkit, akít mult s jövő maraszt.
Ábécés könyv ma előttünk a mult.
Betűzd belőle a jövőt s tanuld.

Köszöntök kastélyt, kuriát, tanyát,
Köszöntök ifjat, vénét, lányt, anyát,
Gazdagot, szegényt, busát, boldogot,
Kinek a szive magyarul dobog.

Köszöntök minden gyermeket, növőt,
Síró csecsemőt: testbeszállt jövőt,
Köszöntök tavaszt, virágot, rügyet,
Multat, jövődöt s minden szent ügyet.

S téged, Sza onta, üdvözöllek én
Ekléziáid ékes ünnepén.
Száz-éves multad mint törött tükör:
De száz cseréjpe százszor tündököl.

Szombati-Szabó István.

Képek egyházmegyénk történetéből.

A nagyszalontai jubileumi ünnepélyen előadta Debreceni István.

100 év távolába tekint vissza szemünk. Előttiünk kód, szemünkön sötétség. Csak avult öreg könyvek sárga papírjain rejtőzik titokban fakult betűk kusza vonásaiból összeróva egy-egy szintelen kép, mint porlepett lomtárban a tudatlan otthagytott kopott antik festmény. Halványak e képek, meglátni is nehéz, megérteni, gyönyörködni bennük sokkal nehezebb. De ha fényt vetítünk rájuk, a halvány vonások megerősödnek, izzani kezdenek, alakjai mozognak élnek, látnak és munkálnak. Vessünk hát rájuk fényt szívünk örök izzó reflektorából, ünnepi érzéssel felgyújtott tűzből. Így vonulnak el lelkünk fehér vásznán s amig elvonulnak, amig nézzük őket, tüzeket látunk ott is, melyeknek szikrájától még több láng gyul fel bennünk és fényétől egyszerre fényleni, ragyogni fóg az évszázados mult.

1821. december 11-én Váradolásziban a bihari tractuális gyűlésen bucsuzni gyűltek össze a tractus. Biharmegye déli részén levő 30 egyházból a tiszteletes prédikátorok és érdemes kura-

torok Bucsuzni, mint a maga útjára induló, talán szívének társát megtalált felnevelt fiú, felnevelt szüleitől. A 30 elváló ecclesia társat kapott, a békési tractusból szintén kiválasztott 10 aradmegyei egyházban.

Az 1821-i híres general konvent a maga nagytelkintélyével és szinte félelmetes hatalmával szentesítette a kiküldött deputáció munkálatot és újra felosztotta a Tiszántúli superintendenciát. Két tactual: a közép szolnokit és a szilágyit átadta Erdélynek s az így megmaradt területet ismét, mint azelőtt, 13 tractusra osztotta fel. A kisebbeket összevonták a nagyobbakat szétosztották. Ekkor keletkeztek a Máramaros és ugocsai, a Heves és nagykunági s az Alsószabolcs hajduvidéki „egyesült” tractusok, melyek addig önállóan működtek és ekkor szervezték egészen ujjonnan a Szalontai tractust is, a bihariból elvett 30 és a békésiből átszalt 10 ecclesiából. De nemcsak ezt az egy tractust alapították ebben az esztendőben, hanem rajta kívül még másik kettőt, a Bányait és Nagykarolyit, melyeket a Szatmármegye területén volt egyházakból, így a szatmári egyházmegyéből osztottak el. Tehát nemcsak a mi egyházmegyénk töltötte be 100-ik esztendejét ebben az évben, hanem a mai nagybá-

Egyházkerületünk helyzete.

Kerületünk ismét válságos helyzetbe jutott. A kormány május 10-én kelt, meglepően rideg hangú leiratával megalakulásunkat megsemmisítette. Sulyok István püspöknek a kerület vezetésére még püspökhelyettes korában adott „felhatalmazását” visszavonta és vele kormánybiztosi minőségben Szabolcska Mihályt bízta meg.

A meglepetések egész sorával ért bennünket ez a leirat. Hiszen az egyházat és a törvény által adott jog mellett a kormány hozzájárulását is bírta püspökünk, a kerület vezetéséhez, szervezéséhez, annál is inkább, mert Goga miniszter személyesen jelentette ki, hogy az ügyek további menetelét megértő figyelemmel fogja kísélni. Igaz, hogy mikor a kerület megalakulása az elnökség és a tisztikar megválasztásával befejezést nyert, az államtitkár aláírásával érkezett válasz a zsinat jogára hivatkozott, mint követelményre, melynek megerősítése nélkül szervezkedésünk nem törvényes. Ekkor történt a püspök és az egész tisztikar esküvétele, munkába állítása, hogy eleget tehesünk a kormány kívánságának; megalkothassuk a zsinatot és vele kerületünket approbáltassuk. Meglepetés volt továbbá a megsemmisítés azért is, mert a kormány tagjai közül nem egy elismerte Sulyok István püspökségét, midőn hivatalának címével, méltóságával illették. Meglepetés volt Szabolcska Mihály kinevezése is, mivel egyházalkotmányunk szerint a kormány sem ilyen, sem semmiféle megbízatást, kinevezést nem adhat. Szabolcska Mihály az előbb élőszóval felkínált

kormánybiztosságot visszautasította, illetve a kerület véleményétől tette függővé, amelynek hasonlóan kell cselekedni, ha önkormányzatunkat meg akarja védeni. De legnagyobb meglepetést abban okozott, hogy a két kerület vezetősége Banu kultuszminiszterrel arra a megállapodásra jutott, hogy az egész szervezési ügyet egy memorandumban összegezzük és ő azt a legrövidebb idő alatt áttanulmányozza, hogy intézkedéseit hozzá mérten megtehesse. A megállapodás 5-én történt s a leirat 10-én kelt, mielőtt a memorandum megérkezhetett volna.

Ma tehát helyzetünk az, hogy kerületünket önállóan, az államtól függetlenül is megtarthatjuk ugyan, de könnyen kétségessé válhatik az állam minden támogatása. A kormány exponense úgy látja az ügyet, mint amelyben az állam, illetve a kormány presztízse forog kockán és a kormány előzetes hozzájárulásához ragaszkodik, sőt mindenképpen a jus supreme inspectionis gyakorlására akar alkalmat szerezni.

Az a kérdés most már, hogy mit kell tennünk? De előbb tudnunk kell, hogy mit akar a kormány, vagy a miniszter, illetve az államtitkár, mert ezt még eddig nem sikerült megállapítani. Egy bizonyos: a leiratot válasz nélkül hagyni nem lehet. De ezt nemcsak írásban, hanem személyesen küldöttségileg kell megadni. Ebben teljesen egyetértünk kerületünk vezetői, kik Szabolcska Mihályt és Soltész Elemért küldték ki és felkérték Nagy Károly püspököt is a küldöttség vezetésére.

A küldöttség feladata, hogy minden lehető

nyai és nagykarolyi is. A tractusokat aztán egyházaik és hiveik száma szerint osztályozták s így lett a szalontai a maga 40 egyházával, valamint a bánya 45-el classis I-ac, míg a nagykarolyi 33-al csak classis II-ac.

A bucsuzó gyűlésen a cordinálással megbízott deputátusok tudtul adták, hogy melyik egyház hova fog ezentul tartozni. Sőt a superintendentialis consistorium azt is meghagyta, hogy a gyűlésre a „tiszteletes Senior ur annyi jó író ifjú predikátort és iskolatanítókat rendeljen be, amennyi exemplárban szükséges megírni, a consistorium rendelkezései, hogy minél gyorsabban menjen a currens.” — A currens elment és elmentek az elválasztott egyházak képviselői is, új keretek között folytatni a régi munkát, jövőt alapozni, új életet kezdeni.

1822 Boldogasszony havának 11-ik napja az új élet kezdete. Erre a napra hívta össze mélt. cs. kir. kamarás: borosjenői Tisza László, ki eddig a bihari tractus coadjutor curatora volt, az új Szalontai Tractus első alakuló gyűlését gesztő kastélyába vendégeitül. A téli idő zordsága és az út járhatatlansága miatt csak kevesen jelentek meg és inkább a közelebbi részokról. Ott voltak

táblabíró Szarka Gábor mint deputatus, továbbá az egyházi rendből: Tiszt. Tudós Dávidházi János ágyai, Bor István zsadányi, Kis György szalontai, Kuti Lajos feketegyarmati, Madas Mihály mezőgyáni, Sőfalvi József sarkadkereszturi, Soltész János árpádi és Kéri József gesztő predikátorok. A világi rendekből Lovasi Szakál István Biharmegye perceptora és Nadányi Albert Biharmegye esküdtje, valamint a nevezett eclesiák tiszteletes predikátoraival azoknak érdemes curatorai is. — Amint végig olvasom e neveket, multba néző lelkem élő alakokká öltözteti őket; megjelennek tekintetem előtt, látom amint összegyűlnek, hallom szívük dobogását, melyet vágy, akarat, reménység tölt el a jövő felől és mindenekfölött dönthetetlen hit, mely kizendül, felharsan a szivekből „az öröktől fogva való jól tevő nagy Istenhez, kinek áldásától kelletik minden újonnan felvett nagy dolognak, valamint kezdetét, úgy szerencsés folyamatját és kimenetelét várni.” Ságuló lapokról, öreg írásokról, örök igazságként hangzanak e szavak, mint hajnali harangszó költőgető hangja. Megütik szívünket, aztán felemelnek, szállni, szárnyalni tanítanak. Micsoda jövődől táruhatott fel előttük: vajjon valóra vált-e?

[Folytatjuk.]

módon igyekezzék a minisztert meggyőzni a mi álláspontunk helyességéről, törvényességéről. de különösen arról, hogy ne lásson eljárásunkban senki semmiféle resistenciát, olyan „csak azért is” ellenállást. Mi a kormány tudtával és törvényeink alapján cselekedtünk és a mi törvényeinket mi tudjuk leghelyesebben magyarázni. Hogy pedig törvényeinket megtartjuk, az csak megnyugtató lehet az államra nézve, hogy az övét is megfogjuk tartani. Mi nem a szembehelyezkedés, hanem a megértés útját keressük abban a reményben, hogy ezen az úton az ut felső végéről indulókkal találkozni fogunk.

Ha nem sikerülne minderről meggyőzni az állam képviselőit, ha mindenáron összekapcsolják az állam presztízsének a kérdésével, mi nem akarunk rajta csorbát ejteni. De önkormányzatunkon sem szabad, hogy csorba essék, mert e kicsiny rés könnyen tágas kapuvá válhatik. Tegyük meg minden lehetőt a magunk érdekében is, hogy az alkotó nyugodt munkát mielőbb megkezdhessek — nemcsak egyedül, hanem erdélyi református magyar testvéreinkkel karöltve. De ne keressünk erre a lépésre jogi formulákat. Állapítsuk meg, hogy a kényszerűség vitt rá, mert létérdeünk forog kockán. Ma egy célnak kell mindnyájunk előtt állani: fajunk műveltségének folytonos fejlesztése. Kulturális tekintetben pedig akkor leszünk erősek, ha gazdaságilag is erősek leszünk. Szükségünk van tehát minden anyagi erőforrásra, az államéra is! Ma nem engedhetjük meg a patens küzdelem megismétlődését, mert ma, reánk nézve egészen más a helyzet, mint akkor.

Ha tehát előről kellene kezdeni újra mindent, akkor kezdjük meg mielőbb. De ebben egyházunk ősi autonómiájával mindenképpen meg kell védenünk. Személyi kérdéssé nem szabad juttatni a dolgot és a szervező nem lehet más, csak az, aki kezdetben is — még mint legidősebb esperes — az egyházak és a törvény által adott jogánál fogva vezető volt. Erre megbízást senki sem vállalhat, mert egyházunkat nem kormányozhatja egy ember, hanem csak önönmaga, de éppen ezért megbízást sem adhat senki más, csak egyházaink bizalma, akarata és törvénye.

Debreczeni István.

A nagyszalontai sorshúzás elmaradt, mivel a vidékiek egy részével még nem sikerült leszámolni, illetve az el nem adott jegyeket visszakapni, pedig megmaradt jegyek nem vehetnek részt a sorsjátékban. Mihelyt a húzás megtörténik, a kibuzott számokat közölni fogjuk.

Indítvány

a királyhágómelléki egyházkerület lelkészeihez.

A napokban, — midőn a nagyszalontai egyházmegye lelkészeinek a múlt félévre esedékes államsegélyt felvettem, — volt alkalmam bepillantani az államsegély kiosztásának bonyadalmas és sokunk előtt késedelmesnek látszó gépezetébe. Láttam a nagy munkát, mely nemcsak a miniszteri kiutalás egyházmegyéenként szétosztásában áll, hanem a kitöltetlenül beérkező nyugták kiállításában, sőt ami még terhesebb, a helytelenül kitöltött vagy épen elrontott nyugták kiigazításában is áll, minek hátterében az a veszedelem is fenyeget, hogy az ilyen nyugtákat nem fogadja el adóhivatal s az egész kifizetéssel várni kell, míg helytelen nyugta kicseréltetik. S hozzá még láttam azt, hogy már akkor kifizette volna az adóhivatal az 1922. évi I-ső negyedre esedékes államsegélyt, ha a nyugták kéznél lettek volna, úgy pedig 3, esetleg 4–5 hét is beletelik, míg a nyugták összekerülnek s a pénzt felveheti a püspöki hivatal.

Ez adta nekem az eszmét, hogy ezen eljárás-son változtatni kell oly módon, hogy a nyugták már akkor ott legyenek a püspöki hivatalban, midőn a miniszteri kiutalás megérkezik. Meg is tettem erre vonatkozó indítványom főtiszt püspök úrnál, ki azonban csak úgy volt hajlandó elfogadni azt, ha minden lelkész előre beleegyezték, illetve kéri annak elfogadását.

Felhívom azért a kerület összes lelkészeit, hogy fogadják el indítványomat, mely szerint az államsegély nyugtákat ne a miniszteri kiutalás megérkezése után, hanem már akkor, midőn a kimutatást felterjeszti, küldje szét a püspöki hivatal az egyes lelkészekhez s mi azt kitöltetlenül aláírva és megpecsételve küldjük be az esperesi hivatalokhoz, ezek pedig a dátum napjának kihagyásával a püspöki hivatalhoz.

Igy megtakarítjuk azt a 3–4 heti időt, amennyivel a nyugták szétküldése és összegyűjtése most kitolja a kifizetést, viszont el lesz kerülve az a folyton fenyegető veszedelem, hogy néhány helytelenül kitöltött, esetleg a titkár által kiigazított nyugta miatt az adóhivatal megtagadja a kifizetést, míg a kifogásolt nyugta helyesebbel ki nem cseréltetik. Azon ellenetést, hogy ezáltal kettős munkára kényszerítjük a püspöki titkárt, megdönti az, hogy könnyebb egy nyugta űrlapot az ilyen munkában már járatos embernek kitölteni, mint minden egyes nyugtát felülvizsgálni, hogy helyesen van-e kitölve s ha nem — és pedig nem nem kis százalékban nem — azt helyesbiteni.

Azt hiszem, minden lelkészársam helyesli indítványomat. Ez esetben kérem, közöljék ezt

espereseik után püspök urral s egyszersmind kéri az államsegély nyugtáztatásának és összegyűjtésének illeten módosítását.

Szives üdvözléssel

Tenke, 1922 április 26.

Kassay Béla,
ref. lelkész.

A nagyszalontai egyházmegye jubileuma.

Egy egyházmegye ünnepeinek készült s az egész kerület ünnepévé lett. Felekezeti ünnepnek látszott, de a magyarság ünnepe volt. Az emlékezés és hála óhajtott megnyilatkozni és mégis a felekezeti és faji öntudat kifejezésének és erősítésének lett hathatós eszközévé. A multat ünnepeltük — pedig a jövőt munkáltuk.

Május 16-án délután 6 órakor érkezett meg a Nagyvárad felől jött vendégekkel Sulyok István püspök. Vele volt Nagy Károly erdélyi püspök is, ki Budapestről hazatérőben örömmel szakította meg útját, hogy az ünnepségen és a kerület vezetői tanácskozásaiban részt vegyen. A két püspökön kívül az ünneplő egyházmegyéből és a kerület többi megyéből mintegy 50 lelkész és számos kiküldött és vendég jelent meg. — A vasútállomáson a járás nevében Varga Ákos t. b. főszolgabíró, a városháza előtt az előjárósággal Bódi Mihály törv. bíró, a templom előtt Böszörményi Lajos esperes üdvözölte Sulyok István püspököt, ki először jelent ebben a méltóságban. A püspök minden üdvözlésre keresetlen találékonysággal hatásos szavakban válaszolt.

Másnap délelőtt 9 órakor a püspökök vezetésével a lelkészek és az egyházmegyei gyűlés tagjai a városháza dísztermébe vonultak, hol a XC. zsoltár elénekzése után Böszörményi Lajos esperes imádkozott s az egyházmegye új gondnoka: Szabó Zoltán nyug. altábornagy letette az esküt és tartalmas, erőteljes beszéddel elfoglalta székét. Az új gondnokot előbb az esperes, majd a kerület nevében Sulyok István püspök üdvözölte.

Ezután a közgyűlést felfüggesztve a templomba vonultak, hol a gyülekezet éneke után Sulyok István püspök imádkozott szívből és felemelően s megáldotta a hatalmas templomot teljesen megtöltő sok ezer főnyi gyülekezetet.

Istentisztelet után a közgyűlés tagjai és a vendégek egy része visszatért a városházára, hol folytatták az ünnepélyes közgyűlést. Debreczeni

István nagyszalontai lelkész, lapunk felelős szerkesztője ismertette néhány képben az egyházmegye történetének kiemelkedő jeleneteit, melynek közlését a tárcarovatban, megkezdettük. Majd Tatár Balázs egyházmegyei vil. főjegyző terjesztette elő a jubileum megörökítésére vonatkozó javaslatait, melyeket a közgyűlés lelkesedéssel fogadott el. Ezekután az egyházkerület nevében Domahidy Elemér főgondnok, a társ-egyházmegyek nevében Soltész Elemér főjegyző, a helybeli más felekezetek nevében dr. Roxin Miklós gör. kel. esperes magyar beszédben és a város részéről Rovács István jegyző üdvözölték a jubiláló egyházmegyét, melyekre Szabó Zoltán gondnok válaszolt. Még Nagy Károly püspök tartott beszédet s Böszörményi esperes bezárta a mindenben lelkes, ünnepélyes közgyűlést.

Délben 300 terítékű közebed volt felköszöntő nélkül, este pedig magas színvonalú művészt, melyen Szabolcska Mihály, Szombati Szabó István, Lovassy Andor felolvasásokkal, Z. Váradi Margit és Szatmáry József operaének számokkal, Bechnitz Irma zongora-játékkal, a vegyeskar énekszámával működött közre. Utána tánc volt.

Egyházmegyei közgyűlés.

Az érmelléki ref. egyházmegye f. évi április hó 26-án, d. e. 9 órakor tartotta tavaszi rendes közgyűlését Székelyhídon, a ref. templomban. A közgyűlést megelőző napon, 25-én pedig délelőtt lelkészértekezlet, délután tanácsbírói értekezlet és bírósági ülés tartottak.

A lelkészértekezlet a szokásos módon folyt le. Megbeszéltük a közgyűlés elé kerülő tárgyakat, hogy a közgyűlés gyorsabb menetét biztosítsuk. A tanácskozás egyik legfontosabb tárgya volt az új tisztikarra vonatkozó nézetek kicserélése a lehető egyöntetű állásfoglalás céljából. Szép és felemelő volt a közbizalom egyöntetű megnyilatkozása a lemondó tisztikar mellett. A tanácskozás függetlenítése céljából visszavonulni akaró esperes nem hagyhatta el helyét s vele együtt nem hagyhatják el helyüket a többiek sem. Mindössze 2 új tisztviselőről kellett gondoskodni, egy egyházi és egy világi aljegyzőről. Mindkettőt Szentjóbbról óhajtotta az értekezlet Csokonai József lelkész és Hegedűs István körjegyző személyében.

Szóba került az értekezleten az egyházmegyei gyűlések számainak redukálása is s kimondatott a nehéz viszonyokra tekintettel, az őszi közgyűlés törlése. E tárggyal kapcsolatban felmerült az értekezleten az az óhaj is, hogy a lelkészértekezlet programja a mai kor nagy feladataihoz képest módosítsák. A mai program ugyanis kimerül a

közgyűlés tárgyainak előkészítésében, az egyház külső, közigazgatási és egyéb dolgainak megvitatásában s ugyanezt a munkát pár óra múlva még egy másik testület is elvégzi, a tanácsbírói értekezlet, amely annyira hivatott erre, hogy egyedül is elvégezhetné. Egyakorlat mellett az értekezletnek nem jut ideje épen arra, ami az egyházunk legfontosabb dolga, legszentebb kincse és legégetőbb sebe: a lelki, szellemi dolgokra, az „egy szükséges dolog”-ra. [Luk. 10. 42.] Összegyülekezünk és eltávozzunk anélkül, hogy a legkisebb lelki áldást is nyertük volna. Pedig kimondhatatlan gazdag lelki áldást nyújthat Isten abban az ő nevében összegyűlt s az ő dolgaival foglalkozó gyülekezetben, melynek minden egyes tagja egyházának hivatásos szolgája. [Máté 18. 20.] Ennek következtében az az indítvány tétetett, hogy az elmaradó őszi gyűlés helyett egy szorosabb értelemben vett lelkesértekezlet tartassék, amely programjába veszi azoknak a nagy feladatoknak tárgyalását, amelyet az országos lelkesegyesület is kitűzött maga elé s amelyektől függ egyházunk jövője s ami ezzel egy, a magunk és embertársunk üdvössége. Ilyen fontos kérdések péld.: A szentírás értelmezése, az imádság, a lelkipásztori hitelet elmélyítése, belmissziói munkák, ker. szövetségi, vasárnapi iskolai munkák stb. stb. ...

Minthogy azonban az értekezlet a viszonyokat, különösen az anyagiak miatt, nehéznek találta egy ilyen értekezlet összehívására, a régebben gyakorlatban volt köri értekezletek önkéntes felújítása mellett foglalt állást.

Nagyobb vitára adott még alkalmat a konfirmáció kérdése is, melynek idejét az értekezlet az iskolai növendékek vizsgáig összetarthatása céljából áldozó csütörtökről a vizgát követő vasárnapra tette át.

A közgyűlést a 37. dicséret hangjai és Végh József esperes buzgó imája után dr. Babós János egyházmegyei gondnok nyitotta meg keresetlen megható szavakkal ecsetelve, az elmúlt 10 évi pályafutást, mire megkezdődött a szép számmal megjelentek tanácskozása.

Az esperesi jelentés a múlt évi valláserkölcsi állapotoknak adta hű rajzát, mely szerint: a hitelet külső formája kedvezőbb, de igazi mélyebb tartalom nélkül és sok küzdelmekkel. — Örömmel hallottuk esperesünk ajkairól a táviratilag kapott értesítést a kormány azon ígérteréről, hogy a felekezeti tanítók államsegélyének ügye a legközebbi napokban a minisztertanács döntése alá kerül. Vajha minél hamarabb eloszlan ez ügyről a bizonytalanság köde s békességben munkálkodhatnánk tovább tanító testvéreinkkel!

10 új tanító testvérünk foglalta el állását egyházmegyénk előtt esküttétellel és pedig: Adám

Lajos Érsemjén, Tar Ferenc, Varga Ferenc Ernő, Mihályfalva, Szabó Lajos Érkeserű, Soos Dezső Székelyhid, Pásztor Lajos Ottomány, Szűcs Imre Szalacs, Váradi Ferenc Éradony, Petyke Erzsébet Micske, Keszi Ilona Ottomány. Két h. tanító alkalmaztatott: Szabó Lajos Piskolt, Kovács Sándor M. Petri.

Két lelkeszttestvérünket fogadtunk szeretettel egyházmegyei közösségünkbe: Kulcsár Dezső kéci, Orosz Lajos érkeserűi lelkeszket, kik megható szavakkal tettek bizonyosságot a mi Fejüktől, az Ur Jézus Krisztusról, kit szívvel lélekkel követni akarnak.

Megemlíthetők a határozatok közül még a következők: Az egyházmegye közigazgatási járlékok lélekszám után 30 baniban, a gondnoki hivatal váltásdíja 500, az egyházfié 250 leiben állapítottak meg. — Elkerülhetetlen szükség esetén a piskolti egyházközséget átengedi egyházmegyénk a nagykarolyi egyházmegyének.

Számvevőszékünk az ernőhályfalvai és margittai körök számadásait, ahonnan azok beérkeztek, rendben találta.

A nyugdíjasok és özvegyek elmaradt járlékai 1:2 arányban kifizetettek s jövőre is kifizetettek.

Több rendbeli adásvételi, közigazgatási s egy lelkeszsérelmi ügy foglalkoztatta még a közgyűlést s az egyházlátogató bizottságok beosztása határozott meg. — Ezek után a 90. zsoltt hangjai s a gyűlés szétoszlása következtek.

Az Ur legyen mindnyájunkkal, minden utakon! [Zsolt. 122. 7-8.]

Tudósító.

Egyházi hírek

Egyházkerületi értekezlet. Az Egyházkerület vezetői: az esperesek és gondnokok a két kerület püspökének és a főgondnoknak elnökletével bizalmas megbeszélést tartottak, hol megütdve értesültek az egy nappal ezelőtt érkezett kormányrendeletéről, mely kerületünk megalakulását érvénytelennek jelentette ki és Szabolcska Mihályt kormánybiztosnak kinevezte. Az értekezlet kiküldte Szabolcska Mihályt és Soltész Elemért és felkérte Nagy Károly püspököt, hogy a miniszterrel személyesen tárgyaljanak Bukarestben és vigyék magukkal az egyházkerület memorandumát, melyben kerületünk helyzetét feltárva igyekezzenek felvilágosítani a minisztert és tisztázni e kinossá vált ügyet. A küldöttség, melyben Szabolcska nem mint kormánybiztos, hanem mint a kerület képviselője vesz részt, az ünnep hetének első napjain megy Bukarestbe. Munkájuk eredményéről az ünnepség után nyomban hírt adunk.

A közös bizottság ülése. Jeleztük, hogy a közös bizottság e hó 5-én Kolozsvárott tanácskozásra gyűlt össze, melynek legfőbb és legérdekesebb tárgya Banu miniszterrel folytatott megbeszélés volt. A miniszter ugyanis éppen Kolozsvárt volt s a két kerület vezető kihallgatást kértek tőle, ki Nagy Károly püspöknél fogadta a bizottságot. Ismertették röviden kerületünk helyzetét s abban állapodtak meg, hogy az eddig történeteket memorandumban foglalják össze és megküldik a miniszternek, ki gondos intézkedést ígért. Az intézkedés megírott, mielőtt az elkészült memorandum hozzá elérkezhetett volna. Tartalmát és célját nagyobb cikkünkben ismertettük.

A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése. A jubileumi ünnepség után következő napon 18-án tartotta a nagyszalontai egyházmegye tavaszi közgyűlését, amely Böszörményi Lajos esperes imádságával kezdődött. Az esperesi jelentés általában megnyugtató volt, csak az iskolák fenntartásának gondja nehezedik nyomasztólag ránk. Id. Hadházy Kálmán több, mint két évtizede viselt tanácsbíró tisztéről lemondott s helyére szavazást rendelt a közgyűlés. — Számvevőszéki előadó jegyző Kalos Ferenc magyarcsékei lelkész lett. A görögényi egyházmegye indítványait a Theologia segélyezése a lelkész árvaház létesítése iránt pártolja ugyan az egyházmegye, de a reánehazkedő sok súlyos teher miatt még számszerűleg nem járulhat hozzá. A nagyváradai igazgató tanácsba Böszörményi Lajost és gr. Tisza Kálmánt, póttagokul Bottyán Pált és ifj. dr. Hadházy Kálmánt küldte ki. Lelkesedéssel mondta ki, hogy a lelkészegyesületet és a lelkészi köröket újjászervezi, mert bennük látja a lelki és egyházi élet megújulásának alapját és erre bizottságot küldött ki. Felkéri püspök urat, hogy évente legalább egyszer pásztorlevelet adjon ki, melyet a hűveinknek felolvassanak. Nehány kisebb bírósági ügy után a közgyűlés azzal ért véget, hogy ősszel Aradon gyűléseznek, hol szintén megülik a nagy jubileumot.

A bihari egyházmegyei választások. E hó 16-án bontották fel a bihari egyházmegye megürit tisztségeire beadott szavazatokat, melyek szinte egyhangulag a következőképp választották meg az új tisztségviselőket. Esperes: Csernák Béla nagyváradai lelkész; gondnok: dr. Thury Kálmán, az ügyvédi kamara alelnöke. Tanácsbírók lelkészek: Nagy Vilmos képezdei igazgató, Biró Ferenc örvéni lelkész; világiak: dr. Domokos László táblabíró, dr. Olasz Béla ügyvéd, dr. Morvay Zsigmond volt képviselő, dr. Fráter Imre főorvos, dr. Telegdi József élesdi főgondnok; jegyzők: Baka Béla telegdi lelkész, dr. Széghalmy Sándor ügyvéd.

A lelkészökögyek, nyugdíjasok és árvák, mint múlt számunkban kiállításba helyeztük, megkapták segélyeiket az államtól. A tanítók pedig a debre-

ceni kerületi pénztártól átutalt angol segélyből fejenként 150 leit kaptak.

A nagyváradai ref. tanítónőképző-intézet és polgári leányiskola internátusába felvételért június hó végéig lehet folyamodni. Az internátusba 80 bentlakó tanuló vétetik fel a legelőnyösebb feltételek mellett. Első sorban református vallású tanulókat vesz fel az igazgatótanács, de elhelyezést nyerhetnek más vallású leányok is. Az ellátási díjak a polgári házaknak szeptemberben kialakuló díjainál 40 %-al olcsóbbak lesznek. Maga az internátusi épület a város legegészségesebb részében, az Ezredévi-emléktéren áll. Valamennyi helyisége szellős, világos, tiszta és célszerű berendezésű. A tágas háló, nappali és étkező helyiségeken kívül modern kényelemmel ellátott fürdő-terme, beteg-szobája és a fertőző betegek számára a főépületől teljesen különálló lakosztálya van az intézetnek. A nevelés és felügyelet munkáját az igazgató és az intézetben lakó nevelőnők teljesítik. Az ő felügyeletük alatt vannak állandóan a növendékek. Velük együtt étkeznek, valamint együtt vannak a napi munkák, szórakozások, séták idején is. Nagy súlyt helyez az intézet vezetősége a modern nyelvek és a zene tanulására és gyakorlására. Érdeklődőknek szívesen ad felvilágosítást az igazgatóság, ahova a felvételi kérvények is küldendők.

Iskolaszéki elnökök, igazgatók és nosztrifikáló vizsgálat előtt álló tanítók figyelmébe! **ROMÁNIA FÖLDRAJZA** május végén, de legkésőbb június elején hagyja el sajtónkat a dr. Caba Agoston királyi tanfelügyelő és Nagy Vilmos ref. tanítónőképző intézeti igazgató által irt *Románia Földrajza* című körülbelül 80 oldalas tankönyv. A könyv a tanterv szigorú szemmel tartásával készült, a magyar tannyelvű elemi népiskolák IV. osztálya számára a tananyag azonban oly gondos és részletes összeállítású, hogy a nosztrifikáló vizsgálat előtt álló tanítók a kívánt anyagot ilyen kimerítő összeállításban sehol nem találják meg. A román nemzeti történelem vonatkozásaival dr. Caba Agoston egészítette ki a könyvet. Bolti ára előreláthatólag 8 lei lesz. Tömeges megrendelésnél a pénzt előre tanácsos beküldeni, mert az utánvételezett csomagok szállítása jóval megdrágítja a beszerzést. Minthogy a könyv kiadói a szerzők, a megrendelések vagy a szerzőkhöz vagy Béres Károly könyvnyomdájába küldendők Oradea-Mare, Str. Regele Ferdinand, Rákóczi-ut 14.

Nézelem Lelkésztársaimhoz! Tisztelettel felkérem Lelkésztársaimat, akiknek egyházában már használt, de jó katban levő, eladásra szánt, nagyobb Harmonium, vagy kézi fújtatás mellett működő kisebb Orgonaharmonium van, szíveskedjenek azt alantí címen velem tudatni s az eladási ár megjelölése

mellett közölni a keresett hangszer oktávainak, regisztreinek, illetve sipjainak számát és utóbbinak anyagát, valamint a hangszer méreteit; amennyiben pedig a hangszer javításra szorulna, azt is, hogy milyen méretű javítást igényel. Szíves ajánlatot: Ref. lelkészi hivatal. Sculia—Szigetfalu. Județul Timiș. Románia, címen kérek. Atyafiaságos szeretettel szolgatársuk Imre Árpád, ref. lelkész.

Szerkesztői üzenetek...

Jelen számunk a nagyszabotai ünnepség miatt késéssel. Szíves elnézést kérünk, amit a nagyobb terjedelmével igyekeztünk kiemelni. — Kérjük hátralelőket előfizetőinket, hogy a ki nem fizetett díjakat szíveskedjenek postafordultával a kiadó hivatalnak megküldeni. — **Szigeffaiu.** Közlési díj nincs.

Hivatalos rész.

Pályázati hirdetés.

A szatmárnémeti ref. tanítónőképző-intézet igazgatótanácsa pályázatot hirdet 3 helyettes tanári állásra.

1. Vallástani tanszék. Pályázhatnak oly lelkész-képzésű okleveles, vagy szakvizsgázott, esetleg alapvizsgázott középiskolai tanárok, tanárjelöltek, akiknek egyik szaktárgyuk a történelem.

2. Pedagógiai tanszék. Pályázhatnak tanító[nő]-képző-intézet tanári oklevéllel bírók, másodsorban középiskolai tanári oklevéllel bírók, kik az ide vonatkozó feltételeknek megfelelnek. [Pedagógiai vizsgálatuk eredménye legalább jó]

3. Rajz-kézimunka tanszék. Pályázhatnak rajz és kézimunka tanári oklevéllel bíró nők, vagy oklevél nélküliek, kiknek ezen tárgyak tanításában jártasságuk van s kötelezik magukat az oklevél megszerzésére.

Mindhárom tanszéken a javadalmazás okleveleseknél havi 500 L. alapfizetés, 400 L. havi drágasági segély, évi 1400 L. lakáspénz, esetleg családi pótlék; oklevél nélkülieknél az alapfizetés havi 450 L., a többi mint az okleveleseknél. [L. az erdélyi ker. ig. tanács 3638/1921. sz. körlevelét.]

Kötelező óraszám 20 óra hetenként. Az állás szeptember 1-én foglalandó el.

Pályázati kérvények a Szatmárnémeti ref. tanítónőképző-intézet igazgatótanácsához címezve az intézet igazgatóságához küldendő a szükséges okmányokkal felszerelve június hó 30-ig.

Szatmár-Németi, 1922 évi május hó 20.

Bélteky Lajos,
az ig. tanács elnöke.

László János,
h. igazgató.

Szülők figyelmébe!

Ha pénzt akarnak megtakarítani, úgy látogassanak el

SCHNEIDER és MIHELFIHEZ

Ferdinánd király- [Rákóczi-] ut 10. [Székelyföldi szomszéd.]

Nagytisztelendő Esperes, iskolaszéki Elnök és Igazgató urak figyelmébe!

A 321—1922. sz. Egyházkerületi közgyűlési határozattal népiskoláinknak használatra ajánlott román-magyar nyelvű iskolai nyomtatványokat famentes papírra nyomtatva raktáron tartom és azokat a következő legjutányosabb áraink mellett hozom forgalomba:

Előmeneteli és mulasztási napló, íve 70 bani
Haladási napló --- --- --- íve 60 bani

Ezen nyomtatványokból tetszés szerinti mennyiséget be is köthetnek, a Mulasztási Naplót kötetenként 20 Leiért, a Haladási Naplót 12 Leiért.

Értesítő könyvecske, darabja 2 lei 20 bani.

Bármely más nyomtatványokat, borítékokat, papírokat is legjutányosabb áron szállíthatok és tisztelettel ajánlom jönnö könyvnyomdát szíves figyelmükbe.

Nagybecsű megrendelésüket kérve és azt előre is megköszönve, vagyok

hittestvéri tisztelettel

BÉRES KÁROLY nyomdatulajdonos,
az „Egyházi és Iskolai Szemle” kiadója
Oradia-Mare - Nagyvárád, Fő-utca 14. szám.

A háboru alatt
leszerelt **ORGONA** sipoknak
ujakkal
pótlását megkezdtem és már eddig is több
református egyház orgonájának

helyreállítását
pontosan elvégeztem. — A nagytisztelendő lelkészi hivataloknak szívesen küldök költségvetést, de kérem, hogy előbb a leszerelési bírákat beküldeni szíveskedjenek.

ORSZÁGH ANTAL orgonaéplő

O.-Mare (Nagyvárád), Ferdinánd király (Rákóczi)-út 41. sz.

MAJOR FERENCZ

építész vállalkozó, Oradea-Mare - Nagyvárád
6-6 **Hármas-utca 9.**

Készít: mindenféle terveket és költségvetéseket, szakértői megbízásokat és becsléseket. — Vállal a magas építkezéshez tartozó minden munkát, javítást és átalakítást.

Hol megérkeztek!

Bécsi-fiu és gyermek ruha u. m.: **Hu- és leányka kabát különlegességek.**

Bel- és külföldi gyapju-szővetek, szabókellékek dús választékban.

Gyermek ruha.

Béres Károly könyvnyomdája Oradea-Mare — Nagyvárád.